

PROSTY JĘZYK NA UW

Zespół redakcyjny: Mateusz Gromulski, Anna Maria Kolczyńska, Zuzanna Pasikowska
Pod opieką dr hab. Moniki Kresy, prof. ucz.

Spis treści

I. Teksty łatwe do czytania

1. Czym są teksty łatwe do czytania (ETR)
2. Kiedy powstała ta idea
3. Dla kogo są teksty ETR
4. Po co tworzy się teksty ETR
5. Gdzie znaleźć teksty ETR
6. Jak wygląda tekst ETR
7. Teksty ETR a prosty język

II. Wieści ze świata prostego języka

1. Wydarzenia
2. Aktualności
3. Ciekawostki
4. Publikacje

prostyjezyk@uw.edu.pl

<https://zpj.ijp.uw.edu.pl>

[Prosty_język na UW](#)

Teksty łatwe do czytania

Czym są teksty łatwe do czytania (ETR)

Teksty ETR (od ang. *easy to read*) to inaczej teksty łatwe do czytania i zrozumienia. Są one pisane w taki sposób, aby osoby ze szczególnymi potrzebami komunikacyjnymi mogły je łatwo zrozumieć. Teksty ETR są kierowane głównie do osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, ale korzysta z nich znacznie więcej grup.

Kiedy powstała ta idea

Pierwsze teksty o zasadach ETR pojawiły się w 2010 roku. Do ich powstania przyczyniła się ogółośuropejska organizacja Inclusion Europe. W wyniku jej starań powstał dokument „Information for all: European standards for making information easy to read”. Obecnie istnieje niemal 20 jego wersji językowych.

W 2010 roku ten ważny dokument ukazał się w języku polskim jako „[Informacja dla wszystkich. Europejskie Standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i rozumienia](#)”.

Polskie tłumaczenie przygotowało PSONI – Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Zachęcamy do zapoznania się z tą publikacją. W dokumencie zebrano najważniejsze zasady tworzenia tekstów ETR (w formie pisanej, elektronicznej, audio i video).

Dla kogo są teksty ETR

Na początku teksty ETR powstawały z myślą o osobach z niepełnosprawnością intelektualną. Dzisiaj wiemy jednak, że są też przydatne dla innych, np:

- osób w spektrum autyzmu;
- osób starszych;
- osób z problemami ze wzrokiem (np. niedowidzących);
- osób g/Głuchych;
- osób, dla których język polski jest językiem obcym.

Ta lista nie jest zamknięta. Z tekstów ETR może korzystać każdy, kto czuje taką potrzebę.

Po co tworzy się teksty ETR

Obecnie mamy świadomość, że każdy ma prawo do informacji, która powinna być dostosowana do jego indywidualnych potrzeb. Teksty ETR pomagają w realizacji tego założenia. Dzięki nim możemy przeciwdziałać dyskryminacji i sprawić, że osoby, które wcześniej z różnych powodów były wykluczone, zyskają szansę na zdobycie potrzebnej im wiedzy i wykorzystanie jej.

Gdzie znaleźć teksty ETR

Zapis o tekstach ETR pojawił się w Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z 19 lipca 2019 roku. Mówi ona o tym, że instytucje publiczne powinny umieszczać na swoich stronach internetowych teksty łatwe do czytania. Łatwo je znaleźć, ponieważ zawsze pojawia się przy nich charakterystyczny obrazek.

Przykładowy tekst ETR mogą Państwo przeczytać np. na [stronie Fundacji Języka Polskiego](#).

Jak wygląda tekst ETR

Teksty ETR tworzy się zgodnie ze zbiorem zasad, czyli standardów, które można znaleźć w podręczniku „[Informacja dla wszystkich](#)”.

Wybrane zasady tworzenia tekstów ETR

- Nie twórz zbyt długiego tekstu.
- Używaj dużego rozmiaru pisma.
- Wybierz tło, które nie utrudnia czytania tekstu.
- Używaj prostych słów i krótkich zdań.
- Każde kolejne zdanie rozpoczynaj od nowej liniiki.
- Nie przenoś wyrazów między wersami.
- Stosuj łatwą interpunkcję.
- Używaj nagłówków.
- Wyróżniaj wizualnie najważniejsze rzeczy. Możesz je umieścić na początku tekstu, pogrubić lub ująć w ramkę.
- Nie bój się powtórzeń. W tekstach ETR to samo słowo lub ta sama informacja mogą być powtarzane kilka razy, jeśli to ułatwi zrozumienie.
- Stosuj ilustracje – zdjęcia, rysunki, symbole. Muszą być odpowiednio dostosowane do tego, co chcesz przekazać, aby pomogły zrozumieć tekst. Powinny być wyraźne i jednoznacznie obrazować to, o czym mowa w tekście.

Tego typu teksty mają więc bardzo specyficzną budowę, dzięki czemu łatwo jest je rozpoznać. Na stronie PSONI mogą Państwo znaleźć całą [bibliotekę](#) tekstów napisanych zgodnie ze standardem ETR.

Teksty ETR a prosty język

Podobieństwa

Zarówno ETR, jak i prosty język służą zaspokajaniu potrzeb odbiorców. Oba tym ideom przyświecają te same cele – uproszczenie komunikacji i zapewnienie każdemu prawa do informacji. Dlatego niektóre zasady opisane w standardach ETR i prostego języka są do siebie podobne lub nawet są takie same, np.:

- proste, zrozumiałe wyrazy i krótkie zdania;
- zdania twierdzące zamiast przeczeń;
- czcionka bezszeryfowa;
- strona czynna;
- śródtytuły.

Różnice

Należy jednak pamiętać, że teksty łatwe są skierowane do konkretnej grupy odbiorców. Inaczej w wypadku prostego języka, który kierowany jest do ogółu i może nie zawsze brać pod uwagę szczególne potrzeby niektórych osób. Dlatego, pomimo wielu podobieństw, pomiędzy tymi dwoma sposobami komunikacji zachodzą też różnice. Oto niektóre z nich:

TEKSTY ETR	PROSTY JĘZYK
Zwroty do odbiorcy zawsze na „TY”	Różne formy zwracania się do odbiorcy
Określony format (A4 lub A5) i określona liczba stron publikacji	Brak wytycznych
Czcionka o rozmiarze co najmniej 14 pkt	Czcionka o rozmiarze co najmniej 12 pkt
Nowe zdanie zawsze od nowej linijki	Kolejne zdania pisane ciągiem, z podziałem na akapity
Nie można dzielić wyrazów	Brak wytycznych
Do informacji musi być dołączona ilustracja	Nie trzeba dodawać ilustracji (choć są zaletą)
Nie muszą zachowywać poziomu merytorycznego tekstów wyjściowych	Muszą zachowywać poziom merytoryczny tekstów wyjściowych

Więści ze świata prostego języka

Wydarzenia

Konferencja Dostępne Opole. Kierunek: Prosty język

Data: godz. 11:00, 05 września 2025

Miejsce: Ratusz w Opolu

Zapisy: [tutaj](#)

Konferencja jest organizowana w ramach Opolskich Dni Osób z Niepełnosprawnościami.

Wystąpią na niej przedstawiciele podmiotów publicznych oraz pracownicy naukowcy, będący znawcami prostego języka.

Możemy prościej. Podkast o dobrej komunikacji

Już we wrześniu rusza podkast Zespołu ds. Prostego Języka UW pt. „Możemy prościej”. Pierwsza seria podkastu została zrealizowana na potrzeby zajęć ogólnouniwersyteckich (OGUN). Usłyszymy w niej 15 rozmów z gośćciniami i gośćmi. Dr hab. Monika Kresa będzie z nimi rozmawiała na tematy związane z prostym językiem i dobrą komunikacją. Jedną z rozmów dotyczy ETR-u.

Podkast realizowany w uniwersyteckiej Pracowni Technik Multimedialnych będzie dostępny na YouTube: www.youtube.com/@mozemyprostiej.

W przyszłości również na Spotify i Apple Podcasts.

Aktualności

Instytut Badań Literackich PAN zorganizował 12 czerwca seminarium o prostym języku (w ramach projektu „Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata”). Zaproszeni prelegenci dyskutowali o tym, jak prosty język może być zastosowany w wielu zawodach.

Podczas seminarium uczestnicy omówili:

- użycie prostego języka w dokumentach urzędowych i umowach;
- korzyści (etyczne i ekonomiczne), które wynikają z tworzenia przejrzystych komunikatów;
- użycie nowoczesnych narzędzi do upraszczania, takich jak sztuczna inteligencja.

Tutaj mogą Państwo obejrzeć [nagranie ze spotkania](#).

Ciekawostki

Lektury szkolne niekoniecznie kojarzą nam się z przystępnością. Jeszcze trudniejsze w odbiorze mogą być dla osób ze szczególnymi potrzebami komunikacyjnymi. Dlatego powstają różne projekty, które starają się temu zaradzić.

Lektury dostępne

Projekt „Lektury dostępne” polega na adaptacji dzieł literackich tak, żeby odpowiadały potrzebom osób, które mają różne trudności w uczeniu i komunikowaniu się.

Autorzy projektu przygotowują multimedialne materiały do lektur. Wykorzystują różne metody, które mogą ułatwić zrozumienie, np.:

- tłumaczenia na polski język migowy (PJM);
- teksty łatwe do czytania (ETR);
- tablice komunikacyjne, które umożliwiają komunikację alternatywną (AAC).

Dzięki temu uczniowie g/Głusi, niewidomi, z dysleksją, afazją lub z różnymi niepełnosprawnościami intelektualnymi mogą zgłębiać świat literatury.

Cykl, na zlecenie Ministra Edukacji i Nauki, opracował zespół ekspertów. Współpracowali oni z Pracownią Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego. W pracach nad przygotowaniem tłumaczeń na PJM uczestniczyli Głusi, którzy są wykładowcami UW.

Materiały są darmowe i dostępne online na stronie Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej oraz na stronach Ministerstwa Edukacji. Ten projekt to świetny przykład tego, jak technologia i nowoczesna metodyka mogą pomóc w walce z wykluczeniem edukacyjnym i sprawić, że nauka jest przyjemniejsza i dostępniejsza dla każdego.

Link do strony projektu: <https://www.gov.pl/web/edukacja/lektury-dostepne->

Nie wymiguj się – czas na migane lektury

O dostępność lektur szkolnych zadbali również autorzy projektu „Nie wymiguj się – czas na migane lektury”. Zrealizował go w 2020 roku Oddział Mazowiecki Polskiego Związku Głuchych.

W nagrania zaangażowani byli zarówno głusi aktorzy z amatorskiego teatru „Cisza na Scenie”, jak i słyszący aktorzy Teatru Ateneum w Warszawie. Razem stworzyli interpretacje utworów, które są nie tylko przetłumaczone na PJM, lecz także wzbogacone o podkład głosowy i napisy. Nagrania są dostępne bezpłatnie na stronie Polskiego Związku Głuchych i obejmują 42 pozycje lektur – poezję oraz baśnie.

Link do strony projektu: <https://pzg.warszawa.pl/migane-lektury/>

Publikacje

„Teksty ETR w świetle regulacji prawnych”

W związku z rosnącym zainteresowaniem tekstami ETR pojawia się coraz więcej ciekawych publikacji. Jedną z nich jest artykuł Sandry Kaczmarek „Teksty ETR w świetle regulacji prawnych”. Autorka przedstawia w nim akty prawne, które mówią o tym, w jaki sposób tworzy się teksty ETR i jakie instytucje powinny ich używać.

W drugiej części artykułu Sandra Kaczmarek przedstawia zmiany w świadomości społecznej na temat niepełnosprawności. Wcześniej panowało przekonanie, że osoby z niepełnosprawnościami muszą dostosować się do otoczenia. Teraz jako społeczeństwo mamy świadomość, że to otoczenie powinno zostać dostosowane do potrzeb tych osób. Istotną częścią artykułu jest też pokazanie, jak zmiany, które zachodzą w świadomości ludzi, przejawiają się w języku polskim.

Artykuł ukazał się w czasopiśmie „Co do zasady. Studia i analizy prawne” (nr 2, 2023 r.).

Wersję elektroniczną znajdą Państwo [tutaj](#).

Gdzie nas znajdziesz:

 prostyjezyk@uw.edu.pl

 <https://zpj.ijp.uw.edu.pl/>

 [Prosty_jezyk_na_UW](#)